ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Бойка Олега Сергійовича на тему: «Організаційно-економічна діагностика та особливості управління аграрною сферою Причорноморського регіону в умовах глобальної турбулентності», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування за спеціальністю» 073 «Менеджмент»

(протокол розширеного засідання кафедри менеджменту № 8 від «04» листопада 2026 р.)

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з державними науково-технічними програмами, напрямами науково-дослідних робіт університету та кафедри, де здійснювалась підготовка здобувача. Актуальність дисертаційного дослідження Бойка Олега Сергійовича зумовлена тим, що аграрна сфера Причорноморського регіону водночас є одним із головних експортних ресурсів України і однією з найвразливіших ланок її економіки. Продукція аграрної сфери регіону забезпечує більшу частину товарного експорту країни (61 % у 2023 р. і 56 % у 2025 р.), а порти регіону залишаються основним виходом зерна та олійних культур на світові ринки. Водночас валовий збір зернових у 2025 р. (61,0 млн т) був на 29,1 % нижчим, ніж у рекордному 2021 р., прямі збитки галузі на кінець 2024 р. оцінено в 11,2 млрд дол. США, а після руйнування Каховської ГЕС без води залишилися 94 % зрошувальних систем Херсонської області, на яку до війни припадало 63 % зрошуваної площі країни.

Війна, втрата зрошення, посухи 2024-2025 рр., коливання світових цін і часті регуляторні зміни діють на аграрну сферу регіону не окремо, а в тісних поєднаннях, що в дисертації визначено як стан глобальної турбулентності. Наявні методики організаційно-економічної діагностики здебільшого орієнтовані на національний рівень або на окреме підприємство, практично не враховують організаційну спроможність територій і не адаптовані до швидких змін, а програми підтримки часто не доходять до своїх адресатів: за даними Рахункової палати України, державну підтримку отримали лише близько третини потенційних отримувачів. Це зумовлює потребу в теоретично обґрунтованій, емпірично перевіреній і практично придатній системі управління аграрною сферою Причорномор'я, що ґрунтується на результатах організаційно-економічної діагностики.

Дисертаційне дослідження Бойка Олега Сергійовича виконано упродовж 2023-2026 рр. у межах підготовки здобувача ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою «Менеджмент» третього рівня вищої освіти в Уманському національному університеті під науковим керівництвом кандидата економічних наук, доцента Вернюк Н. О.

Тема дисертації входить до плану наукових досліджень Уманського національного університету. Розроблені в дисертації організаційно-економічні механізми діагностики та управлінська модель розвитку аграрної сфери

Причорноморського регіону з врахуванням стратегічних орієнтирів та умов глобальної турбулентності використано під час виконання науково-дослідної теми «Концептуальні засади та механізми сталого розвитку України» (номер державної реєстрації 0121U112522) та в освітньому процесі підготовки здобувачів за спеціальністю «Менеджмент» першого (бакалаврського) і другого (магістерського) освітніх рівнів (довідка про впровадження № 2517/01-10 від 15.10.2026).

2. Мета дисертаційного дослідження полягала в обґрунтуванні теоретико-методичних засад організаційно-економічної діагностики та управління аграрною сферою Причорноморського регіону в умовах глобальної турбулентності і розробленні на цій основі організаційно-економічних механізмів та моделі управління її стратегічним розвитком. Об'єкт дослідження – процеси управління розвитком аграрної сфери Причорноморського регіону в умовах глобальної турбулентності; предмет дослідження – організаційно-економічні відносини, що виникають у процесі діагностики та управління розвитком аграрної сфери Причорноморського регіону відповідно до стратегічних орієнтирів.

Для досягнення поставленої мети в дисертації послідовно вирішено такі завдання: уточнено зміст аграрної сфери як регіональної соціально-економічної системи, розмежовано фактори і чинники її розвитку, уточнено зміст поняття глобальної турбулентності та канали її трансмісії, обґрунтовано контур управління аграрною сферою регіону; удосконалено методичний підхід до організаційно-економічної діагностики аграрної сфери, придатний для порівняння територій із різним рівнем шоку, та апробування його на основі оцінки макроекономічних передумов та стану аграрної сфери Миколаївської, Одеської та Херсонської областей; проведено оцінку зрілості моніторингу організаційно-управлінських процесів та на цій основі розроблено систему моніторингу з тригерами позачергового перегляду управлінських рішень; узагальнено світовий досвід організації аграрних інновацій, визначено принципи та умови його імплементації в Україні; розроблено сценарії розвитку Причорноморського регіону до 2030 р. з урахуванням стратегічних векторів та запропоновано систему організаційно-економічних механізмів їх реалізації; обґрунтовано модель управління аграрною сферою регіону за збалансованою системою показників з урахуванням особливостей Миколаївської, Одеської та Херсонської областей та визначено етапи її впровадження.

3. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Дисертаційне дослідження Бойка Олега Сергійовича відзначається належним рівнем обґрунтованості та достовірності одержаних результатів. Чітке визначення об'єкта і предмета дослідження, логічне формулювання мети та послідовне вирішення поставлених завдань забезпечили комплексне розкриття теоретичних, методичних і прикладних аспектів організаційно-економічної діагностики та управління аграрною сферою регіону.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти України та Європейського Союзу; офіційні статистичні дані Державної служби

статистики України та її територіальних органів в Одеській, Миколаївській і Херсонській областях; оперативні дані Міністерства аграрної політики та продовольства України і Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України; стратегії та програми розвитку областей і звіти про їх моніторинг; звіт Рахункової палати України про аудит державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників; спільні оцінки збитків і потреб відновлення (RDNA) Світового банку, Уряду України, Європейського Союзу та ООН; матеріали FAO, OECD, Європейської Комісії, WIPO; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених. Списки використаних джерел до розділів містять 138 найменувань.

Теоретико-методичну основу дослідження сформували положення інституційного та системного підходів. У процесі дослідження застосовано методи аналізу і синтезу, порівняльного аналізу та наукової абстракції (для узагальнення моделей аграрних інновацій і каналів передавання турбулентності); статистичні методи, зокрема аналіз динаміки та коефіцієнт варіації (для макроекономічного моніторингу й діагностики); квантильний аналіз та інтегральне оцінювання (для типологізації областей за профілями вразливості); контент-аналіз стратегій і програм розвитку областей (для оцінювання зрілості систем управління); сценарний підхід, принципи дизайн-менеджменту та збалансовану систему показників (для обґрунтування стратегічних векторів і побудови адаптивно-поліцентричної моделі управління).

Достовірність результатів підтверджується узгодженістю теоретичних положень, аналітичних висновків і практичних рекомендацій; апробацією методики діагностики на трьох областях Причорноморського регіону; перевіркою стійкості ранжування областей за інтегральним індексом за п’ятьма схемами ваг і за альтернативного (мінімаксного) нормування; зіставленням оперативних даних з даними органів статистики; оприлюдненням основних результатів у наукових публікаціях, їх апробацією на наукових конференціях і впровадженням у практичну діяльність.

4. Наукова новизна одержаних результатів проведених досліджень. Наукова новизна одержаних результатів полягає у розв’язанні наукового завдання узгодження діагностики та механізмів управління аграрною сферою території, що перебуває під одночасним тиском кількох шоків – воєнних, кліматичних, ринкових і регуляторних.

Удосконалено концептуально-категоріальний апарат управління аграрною сферою, який, на відміну від галузевого підходу, передбачає її розгляд як регіональної соціально-економічної системи, що охоплює виробництво, переробку, логістику, ринкову та інституційну інфраструктуру і сільські території, уточнено розмежування факторів і чинників розвитку, виокремлено сім груп детермінант, визначено канали впливу глобальної турбулентності та обґрунтовано замкнений контур управління; обґрунтовано методичний підхід до організаційно-економічної діагностики аграрної сфери, який, на відміну від традиційних підходів, охоплює регіональний рівень, передбачає сім етапів аналізу, розрахунок інтегрального індексу виробничої стійкості та захищеності від шоків, перевірку стійкості ранжування і

типологізацію територій для обґрунтування диференційованих управлінських інструментів; розвинуто підхід до оцінювання зрілості моніторингу організаційно-управлінських процесів регіону, який забезпечує узгодження результатів економічної діагностики з оцінкою моніторингових процесів та передбачає застосування тригерів перегляду управлінських рішень із закріпленням відповідальності за реагування на прояви турбулентності; запропоновано підхід до узагальнення світового досвіду аграрних інновацій та його імплементації в Україні, який ґрунтується на типологізації п'яти інноваційних моделей і вибірковому поєднанні їхніх елементів відповідно до проблем та потреб конкретних територій.

Отримали подальшого розвитку теоретико-методологічні підходи до формування системи організаційно-економічних механізмів реалізації стратегічних векторів розвитку аграрної сфери, яка базується на сценарному врахуванні невизначеності морської логістики та водозабезпечення й передбачає узгодження шести взаємопов'язаних механізмів із визначеними стратегічними векторами та діагностованими проблемами регіонів; обґрунтування адаптивно-поліцентричної моделі управління аграрною сферою регіону, що передбачає розподіл управлінських функцій між національним, регіональним і локальним рівнями, створення регіональної ради з питань аграрної стійкості, застосування циклу трьох швидкостей, диференціацію регіональних управлінських стратегій та поетапне впровадження збалансованої системи показників на 2026-2030 рр.

5. Повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено в 10 наукових працях, з яких:

– 7 статей – у наукових фахових виданнях України категорії «Б», дві з яких є одноосібними;

– 3 праці апробаційного характеру – тези доповідей на всеукраїнських і міжнародній науково-практичних конференціях, усі з яких підготовлено одноосібно.

Загальний обсяг опублікованих праць становить 5,42 друкованого аркуша, з яких особистий внесок здобувача – 4,6 друкованого аркуша. Особистий внесок здобувача в публікаціях, підготовлених у співавторстві, наведено в переліку праць. Опубліковані праці висвітлюють основні результати дисертації.

6. Список опублікованих праць за темою дисертації відповідає вимогам пп. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Бойко Є. О., Іртищева І. О., Вернюк Н. О., Бойко О. С. Економічна турбулентність агровиробництва в умовах воєнного стану та стратегічні

вектори розвитку в період повоєнного відновлення. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права.* 2023. № 3. С. 18–23. DOI: https://doi.org/10.36887/2524-0455-2023-3-3 *(0,56 друк. арк., особистий внесок:* визначення впливу економічної турбулентності на агровиробництво – *0,34 друк. арк.)* **Входить до наукометричних баз реферування та індексування:** Index Copernicus International (ICI), Google Scholar, Crossref, OUCI.

2. Бойко Є. О., Бойко О. С. Економічна діагностика розвитку аграрної сфери: воєнні реалії та завдання управління. *Український журнал прикладної економіки та техніки.* 2023. Т. 8, № 3. С. 101–108. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-14 *(0,70 друк. арк., особистий внесок:* проведення економічної діагностики розвитку аграрної сфери – *0,60 друк. арк.).* **Входить до наукометричних баз реферування та індексування:** Index Copernicus International (ICI), Google Scholar, Crossref, OUCI.

3. Бойко Є. О., Вернюк Н. О., Бойко О. С. Теоретичні підходи щодо управління бізнес-процесами в аграрній сфері: сутність, класифікація, переваги. *Український журнал прикладної економіки та техніки.* 2024. Т. 9, № 4. С. 86–91. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-13 *(0,60 друк. арк., особистий внесок:* сутність та класифікація управління бізнес-процесами в аграрній сфері – *0,44 друк. арк.).* **Входить до наукометричних баз реферування та індексування:** Index Copernicus International (ICI), Google Scholar, Crossref, OUCI.

4. Бойко Є. О., Павленко О. П., Бойко О. С., Арчибісова Д., Черкаський Г. І. Європейський досвід цифрової трансформації бізнес-процесів в аграрній сфері та шляхи їх імплементації у національних реаліях. *Український журнал прикладної економіки та техніки.* 2025. Т. 10, № 2. С. 284–288. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-2-55*(0,50 друк. арк., особистий внесок:* аналіз європейського досвіду цифровізації в аграрній сфері – *0,33 друк. арк.).* **Входить до наукометричних баз реферування та індексування:** Index Copernicus International (ICI), Google Scholar, Crossref, OUCI.

5. Крамаренко І. С., Бойко Є. О., Іщенко О. А., Бойко О. С., Хігазі Ю. В. Біотехнології як стратегічний напрям інноваційного розвитку економіки. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права.* 2025. № 2. С. 121–125. DOI: https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-2-28*(0,50 друк. арк., особистий внесок:* органічне виробництво як напрям інноваційного розвитку – *0,33 друк. арк.).* **Входить до наукометричних баз реферування та індексування:** Index Copernicus International (ICI), Google Scholar, Crossref, OUCI.

6. Бойко О. С. Кадрове забезпечення аграрної сфери Причорноморського регіону: діагностика та механізми підтримки. *Актуальні проблеми економіки.* 2026. № 4 (298). С. 780–789. DOI: https://doi.org/10.32752/1993-6788-2026-1-298-780-789 *(1,00 друк. арк.)* **Входить до наукометричних баз реферування та індексування:** Index Copernicus International (ICI), Google Scholar, Crossref, OUCI.

7. Бойко О. С. Організаційно-економічна діагностика аграрної сфери Причорноморського регіону як основа адресних механізмів фінансово-

кредитного та інституційного забезпечення. *Актуальні проблеми економіки. 2026. № 6 (300). С. 472–483.* DOI: https://doi.org/10.32752/1993-6788-2026-1-300-472-483 *(0,96 друк. арк.)* **Входить до наукометричних баз реферування та індексування:** Index Copernicus International (ICI), Google Scholar, Crossref, OUCI.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8. Бойко О. С. Перспективи забезпечення продовольчої безпеки підприємствами аграрної сфери України на національному та глобальному рівнях. *Менеджмент XXI століття: проблеми і перспективи* : матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Умань, 17 жовт. 2024 р.) / М-во освіти і науки України, УНУС, ф-т менеджменту. Умань : ВІЗАВІ, 2024. С. 33–35. (0,20 друк. арк.)

9. Бойко О. С. Сутність та завдання економічної діагностики розвитку підприємств аграрної сфери. *Концептуальні засади ефективних механізмів менеджменту та логістики в агропродовольчій сфері* : матеріали ІІІ Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Умань, 27 черв. 2024 р.). (0,20 друк. арк.)

10. Boyko O. Organizational and Economic Diagnostics and Adaptive Management in the Agricultural Sector of Mykolaiv Region in the Conditions of Global Challenges. *Achievements of Science and Education in the Modern World* : Proceedings of the 3rd International Scientific Conference (Birmingham, United Kingdom, 9 June 2026). Lulu Press, Inc., 2026. P. 19–22. (0,20 друк. арк.)

7. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Теоретичне значення одержаних результатів полягає в уточненні змісту аграрної сфери як регіональної соціально-економічної системи, розмежуванні факторів і чинників її розвитку, обґрунтуванні управління як замкненого контуру, уточненні поняття глобальної турбулентності та каналів її передавання до аграрної сфери, а також у розвитку методичних засад організаційно-економічної діагностики та оцінювання зрілості регіональних систем управління.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що запропоновану методику діагностики, систему індикаторів і тригерів, матрицю сценаріїв, набір механізмів і збалансовану систему показників можуть використовувати органи державної влади та місцевого самоврядування Причорноморського регіону під час актуалізації стратегій розвитку, розроблення регіональних аграрних програм і планів заходів, а також центральні органи виконавчої влади під час проєктування програм підтримки з урахуванням вимог Ukraine Facility і реформ, пов’язаних із європейською інтеграцією.

Підтвердженням практичної цінності результатів дисертаційного дослідження є їх упровадження:

– у діяльності ТОВ «Семенівський агросервіс» використано напрацювання дисертаційного дослідження (довідка № 188 від 18.12.2025);

– у ПрАТ «Оберіг» авторські розробки взято за основу під час розроблення механізму та управлінської моделі стратегічного розвитку (довідка № 105 від 11.12.2025);

– Благодатненська сільська рада Первомайського району Миколаївської області запровадила рекомендації з діагностики вразливості аграрних підприємств (довідка № 266/02-35 від 15.09.2026);

– результати використано під час виконання науково-дослідної теми Уманського національного університету «Концептуальні засади та механізми сталого розвитку України» (номер державної реєстрації 0121U112522) та використовуються в освітньому процесі підготовки здобувачів за спеціальністю «Менеджмент» першого (бакалаврського) та другого (магістерського) освітніх рівнів (довідка про впровадження № 2517/01-10 від 15.10.2026).

Таким чином, результати дисертаційного дослідження мають практичну спрямованість і можуть бути використані органами влади та суб'єктами господарювання аграрної сфери для обґрунтування управлінських рішень в умовах глобальної турбулентності.

8. Дотримання принципів академічної доброчесності.

Дисертаційне дослідження Бойка О. С. виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності, норм наукової етики та вимог законодавства у сфері авторського права. За результатами змістовного експертного оцінювання дисертації та аналізу звіту подібності не виявлено ознак академічного плагіату. Використані наукові положення, статистичні матеріали та результати інших авторів супроводжуються належними посиланнями на відповідні джерела.

У дисертації забезпечено належне використання раніше оприлюднених власних наукових результатів здобувача. Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, розглянуто з урахуванням вимог щодо обґрунтованості результатів, дотримання принципів академічної доброчесності, відсутності самоплагіату та визначення особистого внеску здобувача у працях, виконаних у співавторстві, відповідно до пункту 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Результати експертного оцінювання засвідчують самостійність виконаного дослідження та належний рівень дотримання здобувачем академічної доброчесності. Порушень, які перешкоджали б подальшому розгляду дисертації та її представленню до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді, не встановлено.

9. Характеристика структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертаційна робота Бойка Олега Сергійовича є цілісним, логічно побудованим науковим дослідженням, у якому послідовно поєднано теоретичні узагальнення, аналітичну діагностику та прикладні рекомендації щодо стратегічного управління аграрною сферою Причорноморського регіону. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списків використаних джерел до розділів (144 найменувань) і двох додатків. Загальний обсяг роботи становить 212 сторінок, з них основного тексту – 7,7 авт. арк.; робота містить 39 таблиць та 21 рисунок.

У першому розділі розкрито теоретико-методичні засади організаційно-економічної діагностики та управління аграрною сферою в умовах глобальної турбулентності, уточнено зміст глобальної турбулентності й канали її передавання та обґрунтовано семикрокову методику діагностики. У другому розділі проаналізовано макроекономічні передумови й національні особливості розвитку аграрної сфери, здійснено організаційно-економічну діагностику аграрної сфери Одеської, Миколаївської та Херсонської областей і моніторинг організаційно-управлінських процесів. У третьому розділі узагальнено світовий досвід реалізації інноваційних процесів в аграрній сфері та умови його імплементації в Україні, обґрунтовано застосування дизайн-менеджменту та стратегічні вектори розвитку, запропоновано організаційно-економічні механізми та адаптивно-поліцентричну модель управління аграрною сферою регіону. Така побудова забезпечує внутрішню узгодженість дослідження та логічний перехід від теоретичних засад до прикладних рекомендацій.

Мова та стиль викладення дисертаційної роботи відповідають вимогам наукової комунікації: текст характеризується логічністю, послідовністю, належним використанням управлінської, економічної та аграрної термінології і дотриманням норм сучасної української наукової мови. Теоретичні положення, аналітичні результати, методичні підходи та практичні рекомендації викладено науково виважено, системно й доступно для фахівців у сфері менеджменту, аграрної економіки та регіонального управління.

Дисертаційна робота Бойка Олега Сергійовича на тему «Організаційно-економічна діагностика та особливості управління аграрною сферою Причорноморського регіону в умовах глобальної турбулентності», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент», оформлена відповідно до вимог ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» та відповідає Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами).

Дисертація та наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дослідження, відповідають вимогам пунктів 6, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

10. Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації. Дисертаційна робота Бойка Олега Сергійовича загалом заслуговує позитивної оцінки. Водночас окремі положення дослідження мають дискусійний характер і потребують додаткового уточнення або ширшого обґрунтування:

1. Інтегральний індекс стану аграрної сфери (підрозділ 2.2) розраховано для трьох областей, а дестимулятори нормовано діленням на максимальне значення в сукупності. За такої малої сукупності значення індексу суттєво залежать від складу порівнюваних об’єктів: додавання хоча б однієї області змінило б базу нормування. Перевірка за п’ятьма схемами ваг і мінімаксним

нормуванням підтверджує ранжування, однак доцільно було б доповнити її розрахунком на ширшій сукупності (наприклад, для всіх областей України або для громад регіону), що дало б змогу інтерпретувати індекс не лише порівняльно.

2. Для Херсонської області після 2022 р. частина показників охоплює лише підконтрольну територію; зокрема, коефіцієнт варіації врожайності пшениці розраховано за чотири роки, причому дані 2021 р. охоплюють усю область, а 2023-2025 рр. – лише підконтрольну частину. Автор робить відповідне застереження, проте варто чіткіше показати, як ця методична неоднорідність впливає на віднесення області до критичного типу та на значення інтегрального індексу (0,049).

3. Запропонована типологія (експортно-логістичний, прифронтовий посушливий і критичний типи) побудована на трьох об'єктах, кожному з яких відповідає окремий тип. Це обмежує можливість застосування типології до інших територій. Доцільно було б сформулювати формальні критерії віднесення території до певного типу (порогові значення субіндексів), щоб типологію можна було використовувати на рівні громад, де, як зазначає автор, відмінності не менш значущі, ніж між областями.

4. Значну частину аналізу виробничої динаміки побудовано на оперативних даних Мінагрополітики (Мінекономіки), які автор зіставляє з даними органів статистики. Розбіжності між цими джерелами (наприклад, щодо збору соняшнику в Миколаївській області у 2025 р.) доцільно було б систематизувати в окремій таблиці та пояснити, як вони впливають на розраховані співвідношення показників 2025 р. до рівня 2021 р.

5. Порогові значення тригерів позачергового перегляду управлінських рішень (підрозділ 2.3) – зміна цінових субіндексів понад 10 % за квартал, скорочення перевалки понад 15 %, відставання розмінування від плану понад 20 % тощо – наведено без пояснення підстав їх вибору. Їх варто обґрунтувати, наприклад, історичною волатильністю відповідних показників. Регіональна збалансована система показників (підрозділ 3.3) не містить цільових значень; визначення хоча б орієнтовних цільових значень і часових горизонтів посилило б можливості контролю результативності запропонованої моделі.

6. Регіональна рада з питань аграрної стійкості як «мостова» структура адаптивно-поліцентричної моделі (підрозділ 3.3) потребує конкретизації правового статусу, повноважень і джерел фінансування, а також порядку взаємодії з обласною військовою адміністрацією та обласною радою. Без цього залишається відкритим питання, яким чином рекомендації ради враховуватимуться в рішеннях органів влади.

7. Сценарну матрицю (підрозділ 3.2) побудовано на двох ключових невизначеностях – безпеці морської логістики та стабільності водозабезпечення. Доцільно було б ширше обґрунтувати, чому до ключових не віднесено інші невизначеності з високим впливом, зокрема доступність робочої сили, темп європейської інтеграції та кон'юнктуру світових продовольчих ринків.

8. Перенесення дизайн-менеджменту з продукту на систему управління аграрною сферою (підрозділ 3.2) є перспективним, однак критерії якості на

стратегічному, програмно-інституційному та сервісному рівнях доцільно операціоналізувати у вимірюваних показниках, щоб оцінювати якість «дизайну» програм підтримки не лише якісно.

Наведені зауваження мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер, стосуються окремих аспектів подальшого розвитку авторських положень та не змінюють загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження, його наукової новизни, теоретичної обґрунтованості й практичної цінності.

11. Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Бойка Олега Сергійовича на тему «Організаційно-економічна діагностика та особливості управління аграрною сферою Причорноморського регіону в умовах глобальної турбулентності» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій розв'язано актуальне наукове завдання – обґрунтуванні теоретико-методичні засади організаційно-економічної діагностики та управління аграрною сферою Причорноморського регіону в умовах глобальної турбулентності і розроблено на цій основі організаційно-економічні механізми та модель управління її стратегічним розвитком.

Дисертацію викладено логічно, послідовно та відповідно до вимог наукового стилю. У роботі дотримано принципів академічної доброчесності, зокрема вимог щодо належного використання раніше оприлюднених власних наукових результатів здобувача та недопущення самоплагіату. Основні наукові положення, висновки й рекомендації одержані автором самостійно. Сформульовані положення наукової новизни є обґрунтованими, узгоджуються зі змістом дослідження та відображають його теоретичні, методичні й прикладні результати.

Мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження сформульовано чітко, науково коректно та взаємоузгоджено, поставлені завдання виконано повністю. Сформульовані положення наукової новизни узгоджуються зі змістом дослідження та відображають його теоретичні, методичні й прикладні результати. Структура та зміст дисертаційної роботи забезпечують повне й системне розкриття обраної теми. Наукові положення, висновки та рекомендації є аргументованими, достовірними й відзначаються належним рівнем наукової новизни. Основні результати дослідження оприлюднено у наукових публікаціях, апробовано під час наукових заходів та впроваджено у практичну діяльність аграрних підприємств, що підтверджує їх наукову цінність і прикладну спрямованість.

На підставі аналізу дисертаційної роботи, наукових публікацій, у яких висвітлено її основні результати, а також за результатами розширеного засідання кафедри менеджменту Уманського національного університету (протокол № 8 від 04.11.2026 р.) встановлено, що Бойко Олег Сергійович набув належного рівня теоретичних знань, відповідних умінь, навичок і компетентностей, необхідних для самостійного проведення наукових досліджень за спеціальністю 073 «Менеджмент», а виконана ним дисертація на тему «Організаційно-економічна діагностика та особливості управління аграрною сферою Причорноморського регіону в умовах глобальної

турбулентності» є завершеною самостійною науковою працею, у якій одержано нові науково обґрунтовані результати, що забезпечують розв'язання актуального наукового завдання у сфері менеджменту та управління розвитком аграрної сфери.

Дисертаційна робота та наукові публікації, у яких висвітлено основні результати дисертаційного дослідження, відповідають предметній області спеціальності 073 Менеджмент та вимогам п. 6, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та припинення дії рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами), а дисертаційна робота може бути рекомендована до подання на захист у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Головуючий на розширеному засіданні
кафедри менеджменту
Уманського національного університету,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту **Олександр ШКОЛЬНИЙ**

Підпис Олександра Школьного
ЗАСВІДЧУЮ
Завідувач канцелярії Уманського національного університету
Вікторія Ірнеш
12 11 20 20 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЛЯ ДОКУМЕНТІВ
00493787